

**You have downloaded a document from
RE-BUS
repository of the University of Silesia in Katowice**

Title: Arcybiskup Damian Zimoń i Jego dary dla Biblioteki Teologicznej

Author: Bogumiła Warząchowska

Citation style: Warząchowska Bogumiła. (2018). Arcybiskup Damian Zimoń i Jego dary dla Biblioteki Teologicznej. W: M. Kycler, D. Pawelec, B. Warząchowska (red.), „Kolekcje w zbiorach bibliotek Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach” (S. 362-385). Katowice : Oficyna Wydawnicza Waław Walasek.

Uznanie autorstwa - Użycie niekomercyjne - Bez utworów zależnych Polska - Licencja ta zezwala na rozpowszechnianie, przedstawianie i wykonywanie utworu jedynie w celach niekomercyjnych oraz pod warunkiem zachowania go w oryginalnej postaci (nie tworzenia utworów zależnych).

UNIwersytet ŚLĄSKI
W KATOWICACH

Biblioteka
Uniwersytetu Śląskiego

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

Arcybiskup Damian Zimón i Jego dary dla Biblioteki Teologicznej

Wprowadzenie

Zbiory Biblioteki Teologicznej w sposób systematyczny od lat wzrastają, tworząc obszerny zasób literatury teologicznej i piśmiennictwa z dziedzin pokrewnych. Publikacje gromadzone drogą zakupu, wymiany i darów są często uzupełniane poprzez kolekcje książek, które przekazywane przez kapłanów archidiecezji katowickiej stanowią cenną bazę źródłową dla śląskiego środowiska naukowego¹.

Od 2001 roku zasób kościelnej księżnicy powiększa się regularnie o książki darowane przez ks. abpa Damiana Zimonia – ordynariusza (archi)diecezji katowickiej (1985–2011) i wielkiego kanclerza Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach (2000–2011). Od utworzenia Wydziału Teologicznego w strukturach uniwersyteckich, ordynariusz wspiera duchowo i materialnie funkcjonowanie Biblioteki Teologicznej, przyczyniając się do coraz lepszego poziomu merytorycznego zgromadzonego zasobu. Jak zauważył ks. Wincenty Myszor, pierwszy dziekan Wydziału Teologicznego, „zbiory Biblioteki Teologicznej Uniwersytetu Śląskiego, dzięki dotacji archidiecezji, powiększają się stale na miarę biblioteki naukowej”², przy niewątpliwie dużym wsparciu arcybiskupa i jego nieustannym zainteresowaniu postępem naukowym Wydziału. Istotne znaczenia dla prawidłowego rozwoju biblioteki i dalszej możliwości powiększania zbiorów mia-

¹ Do Biblioteki Teologicznej trafiły zbiory wielu kapłanów, m.in: bp. Stefana Cichego – liturgisty, abp. Szczepana Wesołego – duszpasterza Polonii, ks. dra Jerzego Pawlika – historyka duszpasterza harcerzy, ks. prof. Wincentego Myszora – patrologa, ks. prof. Remigiusza Sobańskiego – prawnika kanonisty, ks. prof. Józefa Krętosza – historyka, ks. prof. Józefa Koziry – biblisty, ks. dr. Stanisława Puchały – wieloletniego duszpasterza akademickiego. Część z nich jest już opracowana i dostępna dla czytelników, inne czekają na skatalogowanie i włączenie do zasobu Biblioteki Teologicznej.

² W. MYSZOR: *Vobis Episcopus. W: Vobis Episcopus Vobiscum Christianus. Księga Jubileuszowa dedykowana Księdzu Arcybiskupowi Damianowi Zimoniowi w dwudziestolecie posługi biskupiej w archidiecezji katowickiej oraz w siedemdziesiątą rocznicę Urodzin*. Red. W. MYSZOR, A. MALINA. Katowice 2004, s. 7.

ło podpisanie stosownych umów i wzajemnych zobowiązań między Kurią Metropolitalną a Uniwersytetem Śląskim, których współtwórcą i promotorem był ówczesny Metropolita katowicki. Jego troska o dobrą współpracę ze środowiskiem akademickim przejawiała się udziałem w licznych sympozjach, konferencjach, sesjach naukowych, spotkaniach autorskich i promocjach książek. Uczeni śląscy wiedzieli, że „książka to wielka miłość metropolity katowickiego”³. Dzięki tym spotkaniom ze środowiskiem świata nauki i kultury podarowane arcybiskupowi przy różnych okazjach publikacje, po bieżącej lekturze ordynariusza trafiały do zbiorów Biblioteki Teologicznej.

Zakres darowanych przez ks. abp. Damiana Zimonia książek wiąże się z jego aktywnością pastoralno-duszpasterską⁴ i naukowo-dydaktyczną⁵. Rozwijając zainteresowania liturgiczno-pastoralne, a także aktywnie uczestnicząc w wielu kościelnych i świeckich spotkaniach zarówno lokalnych jak i ogólnopolskich, Arcybiskup zbierał interesujące go publikacje, kompletował tematyczne serie i uzupełniał w zasobach domowej biblioteki brakujące roczniki czasopism: „W mieszkaniu abpa Zimonia jest mnóstwo książek. Kupuje je systematycznie, odwiedzając księgarnie. Kupuje i czyta nie tylko książki teologiczne i historyczne, ale bardzo, bardzo różne”⁶. Gromadzona literatura służyła przez lata ordynariuszowi do pracy liturgiczno – homiletycznej i codziennej posługi pasterskiej oraz do pogłębiania zainteresowań historycznych i pasji literackich. Jednak po przejściu na emeryturę pasterz archidiecezji powoli rozstaje się z częścią gromadzonych przez lata książek wierząc, że będą one bardziej wykorzystane w naukowej księżnicy przez pracowników naukowych i studentów śląskich uczelni. Celem niniejszego artykułu jest bliższe przedstawienie książek przekazanych do Biblioteki Teologicznej przez Arcybiskupa.

Młodość i początki życia kapłańskiego

Damian Zimoń, od urodzenia związany z regionem śląskim, jest doktorem teologii oraz autorem wielu prac naukowych i popularyzatorskich. Przez lata posługi kapłańskiej pełnił znaczące funkcje kościelne w komisjach diecezjalnych i ogólnokrajowych.

³ *Głosimy Chrystusa ukrzyżowanego. W 25. rocznicę sakry biskupiej Metropolity Katowickiego abp. Damiana Zimonia*. Katowice 2010, s. 120.

⁴ Z inicjatywy i pod duchowym kierunkiem abpa od 1995 roku ukazywały się prace w ramach serii „Materiały duszpasterskie”. Wydano 30 zeszytów, w których ordynariusz często zamieszczał aktualne dekrety, artykuły lub tekst wprowadzający oraz *Programy duszpasterskie* wydawane od 1989 roku przez Komisję Episkopatu Polski Duszpasterstwa Ogólnego.

⁵ Prowadził zajęcia dydaktyczne w Wyższym Śląskim Seminarium Duchownym oraz jako Wielki Kanclerz Wydziału Teologicznego od 2001 r. do 2011 r. zajęcia na Podyplomowych Studiach Teologii Pastoralnej, gromadząc stosowną literaturę wykorzystaną w procesie dydaktycznym i wymogami programowymi.

⁶ *Głosimy Chrystusa ukrzyżowanego...*, s. 120.

Urodził się w Niedobczycach (obecnie dzielnica Rybnika) w 1934 roku w wielopokoleniowej rodzinie górniczej o mocnych korzeniach chrześcijańskich i głębokim etosie pracy. Ojciec sztygar, materialnie utrzymujący siedmioosobową rodzinę, przekazywał dzieciom podstawowe wartości chrześcijańskie – głównie własnym przykładem – a najstarszemu synowi dodatkowo ukazywał trud ciężkiej pracy górniczej: „Czasami ojciec zabierał mnie na kopalnię, zjeżdżaliśmy na dół. Ciekawe, że tylko mnie zabierał, młodszych braci – nie.[...] Chyba ojciec chciał pokazać mi trudne życie górników, a ja byłem mu za to bardzo wdzięczny”⁷. Mimo, że praca zawodowa w rodzinnym domu arcybiskupa zajmowała ważne miejsce, to jednak doceniano wartość nauki: „Ojciec stale powtarzał nam »Ja będę pracował, a wy się uczcie«. Gdy poszedłem do liceum, a byłem pierwszy, gdyż byłem najstarszy, otrzymałem od rodziców pozwolenie, by więcej czasu poświęcić na naukę. Zostałem »oddelegowany« do książek. Lubiłem uczyć się i czytać, a z przeczytanych lektur robiłem notatki. Miałem streszczenia ponad 200 książek”⁸.

Matka, jak większość kobiet śląskich w tamtych czasach, zajmowała się głównie gospodarstwem domowym i wychowywaniem dzieci, umożliwiając wszystkim naukę, a najstarszemu synowi kupowanie książek i częste z nich korzystanie: „Czytałem sporo książek. Wiele z nich zamażałem w Wydawnictwie Apostolstwa Modlitwy, u jezuitów w Krakowie. [...] Kolekcjonowanie księgozbioru było dla mnie także szkołą charakteru i determinacji, bo gdy książki przychodziły z Krakowa, matka trochę jęczała, że to kosztuje. Ale zawsze za nie płaciła”⁹.

Po zdaniu matury w 1952 roku przyszły kapłan wstąpił do Wyższego Śląskiego Seminarium Duchownego w Krakowie, które ukończył w 1957 roku¹⁰. Zamiłowanie do książek, które zakiełkowało w wieku młodzieńczym, było pielęgnowane podczas studiów seminaryjnych, a w okresie kapłaństwa dojrzewało do umiejętnych wyborów wartościowej literatury. O właściwym doborze lektury tak sam pisze: „Dzięki pewnym ludziom z KUL-u przeczytałem całego Miłosa. Jeden z nich miał brata w USA. Przywozili mi książki naszego noblisty w czasach, gdy było to zakaza-

⁷ *Ciągle tonę i chwytam Jezusa. Z abp. Damianem Zimoniem rozmawiają A. Petrowa-Wasilewicz i ks. J. Szymbik*. Katowice 2002, s. 57.

⁸ Ibidem, s. 62.

⁹ Ibidem, s. 66.

¹⁰ Stopień magistra teologii otrzymał w 1971 roku na Wydziale Teologii Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego pisząc pracę na temat: *Czynniki społeczno-demograficzne a praktyki religijne. Studium socjologiczne na przykładzie parafii Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny w Katowicach*, a tytuł licencjata kanonicznego uzyskał w 1973 roku na Papieskim Wydziale Teologicznym w Krakowie. W 1977 roku obronił rozprawę doktorską na Papieskim Wydziale Teologicznym w Krakowie napisaną pod kierunkiem ks. prof. Wacława Schenka na temat: *Uczestnictwo wiernych we Mszy świętej na ziemiach polskich w XIX wieku w świetle modlitewników i podręczników liturgicznych. Studium historyczno-liturgiczne*.

ne. Jednak nie poezja, lecz proza jest moim żywiołem. Książka była moją pasją od młodości”¹¹. Pasja do książek i wpływ odpowiedniej lektury sprawiały, że Arcybiskup nie tylko gromadził wyszukaną literaturę w domowej bibliotece, ale często spontanicznie dzielił się jej zasobem: „Chętnie książki dostaje, ale również chętnie je rozdaje. Niejeden jego gość na zakończenie wizyty został obdarowany książką”¹².

Ordynariusz diecezji katowickiej mecenasem kultury

Święcenia kapłańskie otrzymane w 1957 roku otworzyły drogę ks. Damianowi Zimoniowi do pracy duszpasterskiej początkowo jako wikariusza, a następnie proboszcza w wielkomiejskiej parafii pod wezwaniem Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny w centrum Katowic¹³. Stał się tym samym sukcesorem błogosławionego ks. Emila Szramka. Pogłębianie wiedzy religijnej wśród parafian, wzorem swoich poprzedników, przyświecało nowo powołanemu proboszczowi, o czym sam pisze: „W ubiegłym roku w jednym z artykułów na temat naszej parafii napisano, że »pasją tu-tejszych parafian jest odrabianie lekcji religii« [...] Oby katecheza zawłaszcza dla dorosłych była prawdziwą pomocą dla wiernych w rozwiązywaniu ich ważnych i trudnych zagadnień życiowych [...]. Bez pogłębionej wiedzy w zakresie religii nie jesteśmy w stanie ich rozwiązać”¹⁴. Mimo zadowolenia z życia parafialnego i działalności duszpasterskiej oraz dalszych planów pracy w parafii, dane mu było zdobycie nowego doświadczenia na niwie naukowo-dydaktycznej i organizacyjnej, jako wicerektora Wyższego Śląskiego Seminarium Duchownego w Krakowie¹⁵. Czym był dla niego ten czas, jak wykorzystał to miejsce, jakie doświadczenie zdobył i jak zaowocowało to w rozwoju młodego kapłana dowiadujemy się ze wspomnień z tego okresu, w których podkreślił: nieustanną łączność z Bogiem i Kościołem, a także znaczenie sakramentów i modlitwy¹⁶. Różnorodność działań podejmowanych w obszarze Kościoła powszechnego i lokalnego, zwłaszcza na niwie

¹¹ *Ciągle tonę i chwytam Jezusa...*, s. 99.

¹² *Głosimy Chrystusa ukrzyżowanego...*, s. 120.

¹³ A. SUCHOŃ, P. ŁASZCZUK, D. i S. SALIKOWIE: *Od wikarego do biskupa. Ks. Damian Zimoń w parafii Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny w Katowicach (1967–1969; 1975–1985)*. Katowice 2007, s. 5–16.

¹⁴ Warto wspomnieć, że ten egzemplarz znajdował się w przeszłości w księgozbiorze podręcznym Czytelnia Główniej (Ogólnej). Poza tym znajdował się tam 10-tomowy *Wiek XIX. Sto lat myśli polskiej. Życiorysy, streszczenia, wyjątki* – w tym 9 tomów z ekslibrisami Münnicha.

¹⁵ Damian Zimoń był wicerektorem WSSD w latach 1969–1975: J. ŚWIERCZEK: *Wychowawcy seminaryjni*. W: *Wyższe Śląskie Seminarium Duchowne 1924–2004*. Red. J. KUPNY. Katowice 2004, s. 510; D. ZIMOŃ: *Wspomnienie...* W: *Wyższe Śląskie Seminarium Duchowne 1924–2004*. Red. J. KUPNY. Katowice 2004, s. 345–356.

¹⁶ D. ZIMOŃ: *Wspomnienie...* W: *Wyższe Śląskie Seminarium Duchowne 1924–2004*. Red. J. KUPNY. Katowice 2004, s. 345–356.

duszpasterskiej, dydaktycznej i organizacyjnej, zostały dostrzeżone przez zwierzchników Kościoła, dlatego też powierzono mu obowiązki kierowania diecezją, a następnie archidiecezją katowicką¹⁷.

Damian Zimoń, obejmując w 1985 roku stolicę biskupią w Katowicach, dość sprawnie włączył się w życie społeczne i kulturalne swojej diecezji¹⁸. Za jego sugestią została wydana książka o historii sanktuarium maryjnego w Piekarach Śląskich, pod redakcją naukową ks. Janusza Wycisły: *Ks. Jan Alojzy Ficek i Piekary Śląskie w XIX wieku. Działalność religijno-społeczna ks. Jana Alojzego Ficka i rola Piekar jako centrum katolicyzmu społecznego na Górnym Śląsku w XIX wieku* (Katowice 1992), która dała początek i zachętę do organizowania sympozjów piekarskich¹⁹. Warto zaznaczyć, że niemal we wszystkich publikacjach z sympozjów piekarskich *Słowo wstępne* z rozbudowanym komentarzem, odnoszącym się do tematów konferencyjnych na dany rok, opracowane było przez abpa Damiana Zimonia, który osobiście angażował się w przebieg sesji i w kolejne edycje pokonferencyjnych materiałów²⁰.

Ilustr. 1. Arcybiskup Damian Zimoń. Fot. Henryk Przdondziona

¹⁷ Damian Zimoń pełnił obowiązki biskupa, następnie arcybiskupa diecezji katowickiej w latach 1985–2011.

¹⁸ Biskup katowicki otwarty był na zachodzące po 1989 roku zmiany, szczególnie na całkowite zniesienie cenzury w 1990 roku. Dzięki jego wsparciu zaowocowało to zwiększeniem produkcji wydawniczej literatury religijnej, zwłaszcza po wyposażeniu Drukarni Archidiecezjalnej w wysokiej klasy urządzenia. Również z inicjatywy Arcybiskupa w Wydawnictwie Księgarni św. Jacka zaczęło pojawiać się coraz więcej pozycji teologicznych, liturgicznych i z innych dziedzin, wydawanych na potrzeby własnej diecezji, a także na użytek Kościoła w Polsce. Na zamówienie Konferencji Episkopatu Polski wydawano tu publikacje formacyjne i liturgiczne związane m.in. z Rokiem Jubileuszowym.

¹⁹ Pierwsze Sympozjum naukowe w Piekarach zorganizowane zostało w 1991 roku w przeddzień dorocznej pielgrzymki mężczyzn i odbyło się pod honorowym patronatem biskupa katowickiego. Od tego czasu, za inspiracją i zachętą ordynariusza, każdego roku lokalne środowisko naukowe, samorządowe i kościelne przygotowuje sympozja o tematyce społecznej, duszpasterskiej i teologicznej. Do 2000 roku sympozja odbywały się pod patronatem Societas Scientiis Favendis Silesiae Superioris oraz Instytutu Górnośląskiego. Od 2001 roku po utworzeniu Wydziału Teologicznego w strukturach Uniwersytetu Śląskiego życzeniem Wielkiego Kanclerza Wydziału było przejęcie organizacji sympozjum przez pracowników naukowych tegoż Wydziału.

²⁰ Należy podkreślić, że na polecenie arcybiskupa, cennym dopełnieniem piekarskich sympozjów były wydawane publikacji z zawartymi w niej referatami i wręczanie każdemu uczestnikowi egzemplarza pracy tuż przed rozpoczęciem obrad.

D. Zimoń włączał się także w pracę Sekcji Polskiego Towarzystwa Teologicznego, jako współorganizator i członek, a także w organizowane corocznie w Wyższym Śląskim Seminarium Duchownym sympozja i sesje naukowe, współtworzone z profesorami katowickich uczelni²¹. Spotkania te organizowano nie tylko dla teologów i uczonych, ale z myślą o szerokim kręgu społeczności lokalnej. Poruszana tematyka dotyczyła zagadnień społecznych, etycznych, moralnych nurtujących śląskie środowisko naukowe²².

Damian Zimoń był i nadal jest szczególnym promotorem życia kulturalnego w archidiecezji katowickiej, współpracując z wieloma uczonymi i doceniając tych wszystkich, którzy włożyli swój twórczy wkład na rzecz nauki. Ustanowiona w 1994 roku i ufundowana przez ówczesnego Metropolitę górnośląskiego nagroda *Lux ex Silesia* nawiązuje do postaci św. Jacka, który w wielu źródłach ukazany jest jako „Światło ze Śląska”²³. Kapituła honoruje wybitnych twórców, uczonych, badaczy oraz reprezentantów życia naukowego i publicznego związanych ze Śląskiem i pracujących dla rozślawiania tej Ziemi²⁴.

Ordynariusz wspierał nie tylko twórców kultury, ale nie zapominał również o tych, którzy chronią dla potomnych i propagują te dobra, dlatego poparł inicjatywę utworzenia Duszpasterstwa Bibliotekarzy w Archidiecezji Katowickiej. Dekretem z 1999 roku na opiekuna i duszpasterza bibliotekarzy powołał ks. dra Henryka Olszara, profesora Wydziału Teologicznego²⁵. Arcy-

²¹ T. CZAKAŃSKI: *Działalność naukowa Wyższego Śląskiego Seminarium Duchownego w latach 1980–1985*. „Śląskie Studia Historyczno-Teologiczne” t. 27/28, 1994–1995, s. 265–268.

²² Problematyka poruszana na sympozjach: *Sacrum i sztuka* (1984/1985), *Alkoholizm jako wyzwanie dla duszpasterstwa* (1986/1987), *Niektóre aspekty odpowiedzialności człowieka* (1988/1989), *Spółczesność i Kościół na Górnym Śląsku – wczoraj i dziś* (1989/1990), *100-lecie encykliki Rerum novarum* (1991/1992), *50 rocznica męczeńskiej śmierci ks. dra Emila Szramka* (1992/1993), *25 lat od ogłoszenia encykliki Pawła VI „Humane vitae”* (1993/1994). T. CZAKAŃSKI: *Działalność naukowa Wyższego...*, s. 262–265.

²³ Nagroda przeznaczona jest dla tych wybitnych Ślązaków, którzy poprzez działalność naukową, artystyczną i społeczną wnoszą wkład w kulturę Śląska, Polski i inne rejony świata. Zob. *Lux ex Silesia. Światło ze Śląska*. Pod red. M. SPYRY i in. Katowice 2003, s. 5.

²⁴ Należy wspomnieć, że wśród dwudziestu dwóch wyróżnionych i zasłużonych tym zaszczytnym tytułem, trzech spośród nich: ks. abp dr Szczepan Wesoły, ks. inf. prof. dr hab. Remigiusz Sobański, ks. prał. prof. dr hab. Wincenty Mysior przekazało swoje wielotomowe księgozbiory naukowe do Biblioteki Teologicznej wzbogacając materialnie i kulturowo archidiecezję katowicką. Zob. B. WARZĄCHOWSKA: *Księgozbiory śląskich kapłanów w Bibliotece Teologicznej Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach*. W: *Z życia książki: ochrona i konserwacja zbiorów bibliotecznych oraz konteksty. Praca dedykowana Profesorowi Leonardowi Ogiermanowi*. Pod red. A. TOKARSKIEJ. Katowice 2015, s. 280–301.

²⁵ *Dekret. W: Duszpasterstwo Bibliotekarzy. W służbie człowieka i książki*. Pod red. J. MALICKIEGO, H. OLSZARA, B. WARZĄCHOWSKIEJ. Katowice 2014, s. 12.

biskup brał udział w konferencjach, sympozjach i spotkaniach autorskich organizowanych przez lokalne środowisko bibliotekarzy²⁶. Z uznaniem pisał o bibliotekarzach w przedmowie do książki wydanej z okazji 15-lecia duszpasterstwa bibliotekarzy: „wyrażam swą radość, że duszpasterstwo bibliotekarzy rozwija się coraz bardziej na polskich ziemiach. [...] widać już owoce tego przedsięwzięcia”²⁷.

Należy podkreślić, że jako jeden z nielicznych biskupów regularnie uczestniczył w Targach Wydawców Katolickich w Warszawie, które odbywały się od 1995 roku. Przywoził stamtąd wiele cennych pozycji, które następnie przekazywał do Biblioteki Teologicznej. Udział w Targach Warszawskich zainspirował D. Zimonia do zorganizowania podobnego przedsięwzięcia w Katowicach²⁸. Po każdym Kiermaszu Wielki Kanclerz Wydziału Teologicznego przekazywał sporą ilość książek do biblioteki, a także wspierał materialnie księżnicę w uzupełnianiu zbiorów o wartościowe pozycje.

Z wielkim zaangażowaniem pobudzał diecezjan i zachęcał do rozwijania nowych form ewangelizacji i edukacji, inicjując otwarcie szkół o charakterze zawodowym i formacyjnym dla osób świeckich. Dlatego też w początkach lat dziewięćdziesiątych powstało Kolegium Teologiczne dla Katechetów, Studium Katolickiej Nauki Społecznej oraz Podyplomowe Studium Nauki o Rodzinie, które to placówki pod koniec lat dziewięćdziesiątych weszły w skład erygowanego przez Arcybiskupa Instytutu Teologiczno-Pastoralnego z siedzibą w Katowicach. Instytucje te dały podwaliny pod utworzony w 2000 roku Wydział Teologiczny.

Wielki Kanclerz Wydziału Teologicznego

Zasługą arcybiskupa Damiana Zimonia było utworzenie Wydziału Teologicznego na śląskiej *Alma Mater*, gdyż, jak sam twierdził, „na Górnym Śląsku, który zdołał stworzyć w Katowicach poważne i zintegrowane środowisko naukowe, dotąd związane na zasadzie afiliacji z innymi ośrodkami teologicznymi w Polsce, nie może zabraknąć refleksji teologicznej na uniwersyteckim

²⁶ Arcybiskup zachęcał szczególnie do corocznych ogólnopolskich pielgrzymek bibliotekarzy na Jasną Górę, a także do spotkań opłatkowych w okresie Bożego Narodzenia i wspólnych nabożeństw pasyjnych w czasie wielkiego postu, połączonych często z wykładem teologiczno-bibliologicznym. Interesował się przebiegiem tych wydarzeń, upatrując w tych uroczystościach wyraz szczególnej integracji środowiska. H. OLSZAR: *Działalność Duszpasterska Bibliotekarzy w Katowicach*. W: *Duszpasterstwo Bibliotekarzy...*, s. 17–26.

²⁷ D. ZIMOŃ: *Przedmowa*. W: *Duszpasterstwo Bibliotekarzy...*, s. 7.

²⁸ Od 2005 roku w budynku Wydziału Teologicznego odbywały się Kiermasze Wydawców Katolickich organizowane przez Księgarnię św. Jacka, pod honorowym patronatem arcybiskupa katowickiego. Impreza cieszyła się dużym zainteresowaniem, nie tylko lokalnego środowiska teologicznego, ale ściągała pracowników naukowych i studentów z wielu śląskich uczelni, a także bibliotekarzy z różnych typów bibliotek, młodzież szkolną i katechetów oraz tych wszystkich, którzy pragnęli poznać nowości literatury religijnej i z dziedzin pokrewnych.

poziomie”²⁹. Dlatego też, niemal od samego początku posługi biskupiej w diecezji katowickiej, Ordynariusz zabiegał o utworzenie Wydziału Teologicznego³⁰. Droga do powołania nowej jednostki naukowej w strukturach Uniwersytetu Śląskiego była dość długa, jednak „senat akademicki tej uczelni 26 marca 1991 r. podjął uchwałę, w której uznając potrzebę utworzenia Wydziału Teologicznego, prosił władze kościelne o poparcie inicjatywy i wszczęcie odpowiedniej procedury przewidzianej prawem kościelnym. Podobnej treści była uchwała Senatu z 7 kwietnia 1998 r. [...] Poparcie tej idei udzieliła 19 października 1999 r. także Regionalna Konferencja Rektorów Uczelni Akademickich, władze samorządowe i miejscowe środowisko opiniotwórcze”³¹. Pozytywny odzew autorytetów kościelnych i świeckich sprawił, że obecność teologii uniwersyteckiej w katowickim środowisku naukowym zaistniała w 2000 roku³². O tym wydarzeniu W. Myszor, pierwszy dziekan WT, pisał: „Postanowienie o organizacji i budowie Wydziału Teologicznego na Uniwersytecie Śląskim w Katowicach było aktem odwagi i nadziei. [...] W wyniku odważnej decyzji Arcybiskupa katowickiego, księży naszej archidiecezji mogą prowadzić badania naukowe teologiczne na Uniwersytecie Śląskim, a także na rzecz tej uczelni publikować wyniki swoich prac. [...] wyrazem nadziei jego Wielkiego Kanclerza jest, że śląscy teologowie będą pracować naukowo »u siebie« dla pogłębienia teologicznego pracy duszpasterskiej, kształcenia nauczycieli religii, przygotowania do pracy naukowej w dziedzinie teologii i uzyskania stopni naukowych”³³. Ten odważny krok uczyniony przez Arcybiskupa po piętnastu latach istnienia Wydziału Teologicznego spełnia nadzieje prężnie rozwijającej się placówki na polu naukowym, badawczym i dydaktycznym³⁴. Z wielkim zaangażowaniem prowadził wykłady na Podyplomowych Studiach Teologii Pastoralnej, przygotowując magistrów teologii do uzyskania tytułu licencjata kanonicz-

²⁹ D. ZIMOŃ: *Teologia uniwersytecka na Górnym Śląsku*. W: *Valeat aequitas. Księga pamiątkowa ofiarowana Księdzu Profesorowi Remigiuszowi Sobańskiemu*. Pod red. M. PAZDANA. Katowice 2000, s. 524.

³⁰ K. HESKA-KWAŚNIEWICZ: Głos w dyskusji o obecności teologii. „Gazeta Uniwersytecka. Miesięcznik Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach” 1999, nr 1, s. 2.

³¹ D. ZIMOŃ: *Teologia uniwersytecka na Górnym Śląsku*. W: *Valeat aequitas. Księga pamiątkowa ofiarowana Księdzu Profesorowi Remigiuszowi Sobańskiemu*. Pod red. M. PAZDANA. Katowice 2000, s. 527.

³² *Uchwała Senatu Uniwersytetu Śląskiego z 7.11.2000 r. w sprawie utworzenia Wydziału Teologicznego*. W: *Informator Wydziału Teologicznego na rok akademicki 2001/2002*. Oprac. L. SZEWCZYK, K. SOSNA. Katowice 2002, s. 10–11.

³³ W. MYSZOR: *Vobis Episcopus...*, s. 7.

³⁴ Arcybiskup chętnie włączał się w proces dydaktyczny Wydziału Teologicznego, czerpiąc doświadczenia z wcześniejszej pracy nauczyciela akademickiego w Wyższym Śląskim Seminarium Duchownym początkowo w Krakowie, następnie w Katowicach, z wykładów w Studium Pastoralnym przy Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie, w Studium Teologicznym przy Katolickim Uniwersytecie Lubelskim, oraz w Studium Katechetycznym w Katowicach zob. *Głosimy Chrystusa ukrzyżowanego...*, s. 142.

nego³⁵. Wykonując tę pracę kierował się słowami Jana Pawła II, podkreślając: „ważne jest aby Uniwersytet i wyższa szkoła nie ograniczały się do przekazywania wiedzy, ale by były miejscem kształtowania prawego sumienia. Tu bowiem, a nie w samej wiedzy tkwi tajemnica mądrości”³⁶.

Środowisko naukowe macierzystego Wydziału, jak również profesorowie śląskiej *Alma Mater*, doceniając nieustanne zaangażowanie ordynariusza na rzecz nauki, sprezentowali mu najnowsze wyniki badawcze w postaci księgi jubileuszowej³⁷. W 10-lecie istnienia Wydziału Teologicznego i 25. rocznicę święceń biskupich przygotowana zostaje kolejna księga jubileuszowa, na którą składają się publikacje opracowane przez ogólnopolskie środowisko teologiczne³⁸.

Zaangażowanie D. Zimonia w tworzenie i funkcjonowanie Wydziału Teologicznego zostało dostrzeżone przez ówczesne władze uniwersyteckie. Wyrazem uznania dla szerokiego spektrum zasług arcybiskupa, było nadanie Wielkiemu Kanclerzowi WT zaszczytnego tytułu doktora honoris causa. Ówczesny rektor Janusz Janeczek podkreśli wkład i: „wysiłek Arcybiskupa w przekonaniu najwyższych władz kościelnych do idei teologii w uniwersytecie zlokalizowanym w sąsiedztwie dwóch niezwykle silnych ośrodków myśli teologicznej: krakowskiego i opolskiego”³⁹. Władze uczelni doceniły także i to, co uczynił dla kultury, oświaty i nauki na Śląsku, wspierając liczne działania służące dobru ogólnemu tych ziem, a także rozwojowi naukowemu i społecznemu mieszkańców Górnego Śląska.

Publikacje Damiana Zimonia

Dorobek wydawniczy arcybiskupa D. Zimonia w zdecydowanej części ilustruje obszerna bibliografia zamieszczona w przywoływanej już księdze jubileuszowej dedykowanej w dwudzie-

³⁵ Prowadzone wykłady obejmowały takie zagadnienia jak: Duszpasterz w parafii, Osoby konsekrowane i laikat parafii, Życie w Chrystusie, czyli naśladowanie Chrystusa, Modlitwa chrześcijańska, Rodzina w budowaniu duchowych fundamentów Europy, Wartość ludzkiego życia, Bądźmy świadkami miłości, Wiara jest nadzieją, Wiara Eucharystyczna Kościoła.

³⁶ D. ZIMOŃ: *Słowo wstępne*. W: *Kościół a Uniwersytet. Materiały z Sympozjum 23 listopada 2002 r.* Katowice 2002, s. 5.

³⁷ *Vobis Episcopus Vobiscum Christianus. Księga Jubileuszowa dedykowana Księdzu Arcybiskupowi Damianowi Zimoniowi w dwudziestolecie posługi biskupiej w archidiecezji katowickiej oraz w siedemdziesiątą rocznicę Urodzin*. Red. W. MYSZOR, A. MALINA. Katowice 2004.

³⁸ *Praedicamus Christum Crucifixum. Słowo Boże w liturgii Kościoła. Księga Jubileuszowa dedykowana Księdzu Arcybiskupowi Damianowi Zimoniowi metropolicie Katowickiemu w 25. rocznicę święceń kapłańskich*. Red. nauk. A. ŻADŁO. W 10-lecie istnienia Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Katowice 2010.

³⁹ J. JANECZEK: *Wstęp*. W: *Archiepiscopus Damianus Zimón doctor honoris causa Universitatis Silesiae Catoviensis*. Katowice 2007, s. 10.

stolecie posługi biskupiej i w siedemdziesiątą rocznicę urodzin⁴⁰ oraz uzupełniona i poszerzona w książce wydanej z okazji 25-lecia otrzymania sakry biskupiej⁴¹.

Damian Zimoń swoje prace publikuje już od początków lat siedemdziesiątych. Pierwsze artykuły opublikował w „Śląskich Studiach Historyczno-Teologicznych”⁴², w „Ruchu Biblijno-Liturgicznym”⁴³ i w „Bibliotece Kaznodziejskiej”⁴⁴. Następnie zamieszczał na łamach tygodnika ogólnopolskiego „Gość Niedzielny” materiały duszpasterskie⁴⁵. Były to głównie teksty formacyjne, liturgiczne, komentarze do czytań, opracowania społeczno-teologiczne i rozważania biblijne. Po otrzymaniu sakry biskupiej w 1985 roku większość tekstów arcybiskupa znalazła się na łamach „Wiadomości Diecezjalnych”, które publikowały jego homilie, kazania, listy pasterskie, przemówienia, odezwy, apele, komunikaty i wszelkie informacje adresowane do duchowieństwa i świeckich⁴⁶.

D. Zimoń regularnie drukował w „Śląskich Studiach Historyczno-Teologicznych” – naukowym półroczniku teologów śląskich, ukazującym się od 1968 do chwili obecnej. W roczniku „Z tej ziemi. Śląski kalendarz katolicki”, wychodzącym od 1984 roku, przybliżał w ujęciu historycznym i socjologicznym piękno Kościoła lokalnego⁴⁷ i powszechnego⁴⁸. Jego prace znajdujemy również w wielu czasopismach, społecznych, historycznych i teologicznych, m.in. w „Tygodniku Powszech-

⁴⁰ Bibliografia księdza arcybiskupa dra Damiana Zimonia. Oprac. G. OLSZOWSKI. W: *Vobis Episcopus Vobiscum Christianus...*, s. 328–373.

⁴¹ G. OLSZOWSKI: Bibliografia księdza arcybiskupa Damiana Zimonia metropolity katowickiego od objęcia urzędu biskupa katowickiego do końca 2009 roku. W: *Praedicamus Christum Crucifixum. Słowo Boże w liturgii Kościoła. Księga Jubileuszowa dedykowana Księdzu Arcybiskupowi Damianowi Zimoniowi metropolicie Katowickiemu w 25. rocznicę święceń kapłańskich*. Red. nauk. A. ŻĄDŁO. W 10-lecie istnienia Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Katowice 2010, s. 8–95.

⁴² D. ZIMOŃ: Środki społecznego przekazu myśli w seminarium duchownym. „Śląskie Studia Historyczno-Teologiczne” t. 4, 1971, s. 337–342.

⁴³ D. ZIMOŃ: Streszczenie dyskusji podczas sympozjum „Biblia i literatura”. „Ruch Biblijno-Liturgiczny” 1971, nr 2/3, s. 148–150.

⁴⁴ D. ZIMOŃ: Aktualizacja zbawienia przez kościół. „Biblioteka Kaznodziejska” 1973, nr 3/4, s. 135–138.

⁴⁵ G. OLSZOWSKI: Bibliografia księdza arcybiskupa dra Damiana Zimonia. W: *Vobis Episcopus Vobiscum Christianus. Księga Jubileuszowa dedykowana Księdzu Arcybiskupowi Damianowi Zimoniowi w dwudziestolecie posługi biskupiej w archidiecezji katowickiej oraz w siedemdziesiątą rocznicę Urodzin*. Red. W. MYSZOR, A. MALINA. Katowice 2004, s. 329–334.

⁴⁶ G. OLSZOWSKI: Bibliografia księdza arcybiskupa dra Damiana Zimonia. W: *Vobis Episcopus Vobiscum Christianus...*, s. 334–373.

⁴⁷ D. ZIMOŃ: Specyfika duszpasterstwa śląskiego. „Z tej ziemi. Śląski kalendarz katolicki na rok 1995” Katowice 1994, s. 46–51.

⁴⁸ D. ZIMOŃ: Nowa Ewangelizacja w Polsce. „Z tej ziemi. Śląski kalendarz katolicki na rok 1993”. Katowice 1992, s. 42–44.

nym”, „Znaku”, „Więzi” i „Pastores”. Jest także twórcą ponad stu tekstów zamieszczonych jako *Słowo wstępne*, *Wprowadzenie*, *Wstęp*, *Przedmowa* itp., w książkach autorskich, materiałach konferencyjnych i dziełach albumowych, gdzie wyrażał swoje przemyślenia jako, duszpasterz, biskup, społecznik, syn śląskiej ziemi. Spod Jego pióra wyszło wiele artykułów w czasopismach naukowych i popularnonaukowych, pracach zbiorowych, a także ukazało się kilkanaście pozycji książkowych.

Warto podkreślić, że obszerny dorobek D. Zimonia został dostrzeżony i podkreślony m.in. w Uchwale Uniwersytetu Śląskiego o nadaniu tytułu doktora honoris causa: „Jego książki i artykuły są ważne dla zrozumienia dziejów Kościoła na Górnym Śląsku i społecznej nauki Kościoła”⁴⁹. Wiele z tych opracowań dotyczy także zagadnień katechetycznych, programów duszpasterskich⁵⁰ oraz tematów liturgicznych⁵¹.

Systematycznie poszerzał swoje zainteresowania poprzez regularne czytanie bieżących czasopism oraz lekturę klasycznych dzieł literatury teologicznej. Studiowanie dokumentów Kościoła znalazło wyraz w wielu Jego publikacjach. Jednym z obszernych i znaczących opracowań jest pozycja wydana przez Księgarnię św. Jacka *Przepowiadać Chrystusa* (Katowice 1989). Książka jest swoistym programem pracy duszpasterskiej i stanowi bogato udokumentowaną własną działalność w pierwszych latach posługi biskupiej w diecezji katowickiej.

Warta odnotowania jest publikacja *Drogą Kościoła jest człowiek. Kościół katowicki wobec problemów społecznych w latach 1985–1995* (Katowice 1995), w której udostępniono nauczanie Metropolity Katowickiego w postaci wyboru przemówień na tematy społeczne, będące inspiracją zarówno dla rozwoju katolickiej nauki społecznej, jak i dla rozpowszechniania zasad tej doktryny w Polsce⁵². Kontynuacją spraw społecznych jest kolejna pozycja *Pochylmy się nad bezrobociem* (Katowice 2002), skierowana głównie do środowisk samorządowych i duszpasterzy, przedstawiająca stanowisko Kościoła wobec kwestii bezrobocia⁵³. Na szczególną uwagę zasługuje bogato ilustro-

⁴⁹ P. WILCZEK: *Uchwała Rady Wydziału Filologicznego z dnia 19 czerwca 2007 roku w sprawie wystąpienia o nadanie ks. abp. dr. Damianowi Zimoniowi tytułu doktora honoris causa Uniwersytetu Śląskiego*. W: *Arciepiscopus Damianus Zimoń doctor honoris causa Universitatis Silesiae Catoviciensis*. Katowice 2007, s. 17.

⁵⁰ Damian Zimoń od 1989 do 2010 był przewodniczącym Komisji Duszpasterskiej Episkopatu. W tym czasie pod Jego kierunkiem ukazało się ok. 20 opublikowanych programów duszpasterskich. Zob. *Głosimy Chrystusa ukrzyżowanego...*, s. 11.

⁵¹ Ukazały się komentarze liturgiczne na poszczególne lata A. B. C.: D. ZIMOŃ: *Czas zbawienia. Rok liturgiczny A*. Katowice 1992; Tenże: *Czas zbawienia. Rok liturgiczny B*. Katowice 1992; Tenże: *Czas zbawienia. Rok liturgiczny C*. Katowice 1992.

⁵² A. BIELA: *Przedmowa*. W: D. ZIMOŃ: *Drogą Kościoła jest człowiek. Kościół katowicki wobec problemów społecznych w latach 1985–1995*. Katowice 1995, s. 7.

⁵³ D. ZIMOŃ: *Pochylmy się nad bezrobociem*, Katowice 2002, s. 6

wane wydawnictwo *W Jego ranach jest nasze zbawienie* (Katowice 1999), w którym prezentowano teksty inspirowane Tajemnicą Paschalną a wybrane z fragmentów niektórych kazań i homilii Metropolity Katowickiego⁵⁴

Wydana następnie książka *Ciągle tonę i chwytam Jezusa z abp Damianem Zimoniem rozmawiają Alina Petrowa-Wasilewicz i ks. Jerzy Szymik* (Katowice 2002) jest typowym wywiadem rzeką, z którego wylania się obszerny biogram życia i pracy śląskiego kapłana. Kolejna pozycja *Uczestnictwo wiernych we Mszy świętej na ziemiach polskich w XIX wieku w świetle modlitewników i podręczników liturgicznych. Studium historyczno-liturgiczne* (Katowice 2008), jest Jego pracą doktorską, wydaną drukiem po wielu latach od obrony, uaktualnioną i uzupełnioną. Dzięki tej publikacji grono zainteresowanych czytelników będzie mogło poznać zbiór modlitewników i podręczników liturgicznych wydanych w Polsce w dziewiętnastym wieku, a także różnorodną tematykę teologiczną omówioną w świetle tych źródeł⁵⁵.

Przedstawione publikacje wskazują na wielopłaszczyznowy obszar zainteresowań autora i Jego otwartość na problemy społeczne, historyczne i teologiczne. Wymienione powyżej czasopisma, tytuły książek i prac zbiorowych z twórczym udziałem arcybiskupa ubogacają zbiory Biblioteki Teologicznej i stają się przyczynkiem do prowadzenia badań biograficznych i bibliograficznych.

Charakterystyka podarowanej kolekcji

Utworzenie Wydziału Teologicznego było początkiem regularnego wzbogacania Biblioteki Teologicznej darami abpa Damiana Zimonia. Analizując coroczne statystyki, zwłaszcza wykazy ofiarodawców, wielokrotnie natrafimy na nazwisko Ordynariusza.

Zasób biblioteczny przekazany przez abpa Damiana Zimonia tworzą książki gromadzone przez Niego na przestrzeni wielu lat, zgodne z tematyką Jego zainteresowań, które regularnie rozszerzał poprzez systematyczną lekturę. „Należy do pokolenia, które czyta książki »mam zwyczaj, że przeznaczam jeden dzień w tygodniu – poniedziałek – na modlitwę i czytanie« – wyznał kiedyś. – »Przeglądam wówczas czasopisma teologiczne – polskie, niemieckie i włoskie. A poza tym rozczytuję się w historii Śląska. Teologia, szczególnie liturgika, oraz Śląsk – to dwie moje pasje. Próbuję ten czas przeznaczyć na czytanie, choć zdarza się, że ktoś ten wolny dzień zabiera...«”⁵⁶.

Wśród podarowanych przez Niego dzieł przeważają pozycje z historii Kościoła, historii Śląska i nauki społecznej Kościoła: m.in. bogato ilustrowane wydawnictwo albumowe *Źródło i dzie-*

⁵⁴ D. ZIMOŃ: *W Jego ranach jest nasze zbawienie*, Katowice 1999, s. 124.

⁵⁵ S. CICHY: *Przedmowa*. W: D. ZIMOŃ. *Uczestnictwo wiernych we Mszy świętej na ziemiach polskich w XIX wieku w świetle modlitewników i podręczników liturgicznych. Studium historyczno-liturgiczne*. Katowice 2008, s. 5.

⁵⁶ *Głosimy Chrystusa ukrzyżowanego...*, s. 120.

dzictwo. Bazylika Prymasowska Gniezno (Gniezno 2016), czy obszernie i wyczerpujące dzieło Janusza Wycisły *Kronika dziejów sanktuarium maryjnego i Piekarni na Śląsku do 1945 roku* (Katowice 2015) oraz *Listy Pasterskie Episkopatu Polski 1945–2000*, które ukazały się w obszernych dwóch częściach o łącznej liczbie 2543 stron w Wydawnictwie Michalineum w roku 2003.

Obszerny zbiór tworzą *silesiaca*, zwłaszcza opracowania monograficzne i biograficzne. Ordynariusz zgromadził wiele prac z zakresu liturgiki i homiletyki: są to zwłaszcza księgi liturgiczne, materiały homiletyczne i modlitewniki. Zgromadzony zbiór ujawnia szerokie kontakty Metropolity ze światem nauki, dzięki licznym wpisom i dedykacjom, zwłaszcza w księgach jubileuszowych.

Księgozbiór darowany w sposób ciągły Bibliotece Teologicznej nie jest jednorodny tematycznie. Z racji pełnionej posługi biskupiej znaczna część tego zbioru pochodzi z darów od osób prywatnych i ofiarodawców reprezentujących środowiska kościelne, instytucje kultury, oświaty, nauki i gospodarki. Jednak obszerna część zasobu wynika z cierpliwego zbierania i systematycznego zakupu nowości wydawniczych. W zdecydowanej większości są to pozycje w języku polskim, wydane w rodzimych oficynach katolickich i świeckich. Znaczną grupę książek stanowią publikacje z lokalnego środowiska naukowego, ofiarowane Metropolicii przez autorów i wydawców. Wielokrotnie są to dzieła wydane w efemerycznych oficynach, nie zawsze dostępne w oficjalnej sprzedaży.

Literatura zagraniczna

Niewielką liczebnie część zbioru, ale ważną merytorycznie dla środowiska naukowego stanowią książki zagraniczne. Są to głównie pozycje w języku niemieckim, włoskim i angielskim, pozyskane drogą osobistych kontaktów lub otrzymane jako dar podczas wizyt w zagranicznych ośrodkach myśli teologicznej, a niejednokrotnie też zakupione z własnych środków Arcybiskupa. Wśród najcenniejszych dzieł w ten sposób pozyskanych wymienić można m.in. czternastotomowy *Lexikon für Theologie und Kirche*, wydany we Freiburgu w 1957 roku, dokumentujący szczegółowo historię Kościoła oraz czterdziestoczwartotomową edycję *Acta Synodalia Sacrosancti Consilii Oecumenici Vaticani II*, wydaną w Watykanie na przestrzeni lat osiemdziesiątych, a komasującą materiały źródłowe Soboru Watykańskiego II. Warte odnotowania są również opracowania: *Kirche in Europa* pod redakcją Friedricha Wettera (Düsseldorf 1989), Carlo Maria Martini i Umberto Eco *Woran glaubt, wer nicht glaubt?* (Wien 1998), a także dzieła Chiary Lubich, m.in.: *Una via nuova la spiritualità dell'unita* ze wstępem kardynała. Miloslava Vlka (Roma 2002), książki Carla Marii Martiniego, czy Hermanna Kardynała Volka wydane w wydawnictwie Herder. Cennym darem jest również *The Historical Atlas of the Bible* opracowany przez Iana Barentsa, a wydany w Londynie w 2008 roku – bogato ilustrowany, z licznymi komentarzami do przedstawionych map. Dzieło to jest kompleksowym opracowaniem dotyczącym rozwoju chrześcijańskiej cywilizacji zachodniej. Tekst opatrzony jest cytataми z Biblii, pokazującymi związki między wydarze-

niami historycznymi opisanymi w Biblii i innych pismach. Zawiera 100 szczegółowych map obrazujących wędrówki ludzi i rozwój narodów oraz ponad 100 kolorowych fotografii i ilustracji archeologicznych. Jest to wyczerpujące opracowanie mogące wzbudzić zainteresowanie wierzących i niewierzących.

Silesiaca

W zbiorze Arcybiskupa szczególne miejsce zajmują silesiaca, na które składają się głównie monografie miejscowości, parafii, dekanatów, wchodzących w skład archidiecezji katowickiej. Spośród sporej liczby tytułów warto wymienić niektóre, m.in.: *Kościół Najświętszej Maryi Panny Królowej Aniołów w Chudowie* opracowaną przez Marię Rajcę i Barbarę Papkałę (Chudów, Katowice 2000), *Kościół bolesławski w stulecie konsekracji 1906–2006* napisaną przez Tomasza Sawickiego (Bolesław, Katowice 2006), Antoniego Halora *Kościół Krzyża Świętego w Siemianowicach 1884–2004. Monografia rocznicowa* (Siemianowice 2006), Pawła Porwoła *Kokoszycy oaza ciszy. Z dziejów Archidiecezjalnego Domu Rekolekcyjnego im. bpa Stanisława Adamskiego w Wodzisławiu Śl. – Kokoszycach* (Katowice 2008), Alberta Karkosza *Parafia Przemienienia Pańskiego. 150 lat duszpasterstwa w śródmieściu Katowic* (Katowice 2011).

Znaczący zbiór prac stanowią biografie księży i osób związanych ze Śląskiem oraz wspomnienia i sylwetki znanych postaci, m.in. zbiór biogramów i wypowiedzi zebrany przez Danutę Lubinę-Cipińską zatytułowany *Ziemia z uśmiechu Boga. Rozmowy o Górnym Śląsku*, (Katowice 2006), a także dwutomowe wydawnictwo albumowe *Paweł Steller. Życie i twórczość (1895–1974)*. Cz. 1: *Życie*. Cz. 2: *Twórczość* (Katowice 2006).

Udział Arcybiskupa w autorskich promocjach zaowocował kolejnymi publikacjami, które powiększały bibliotekę domową Metropolity, a w dalszej konsekwencji zasób teologicznej biblioteki. Znając bibliofilskie upodobania ordynariusza, autorzy chętnie przekazywali mu swoje książki podczas oficjalnych wizyt lub prywatnych odwiedzin. Dzięki osobistym kontaktom do zbioru Arcybiskupa trafiły opracowania: *Po ziemi naszej roześłem harcerzy... Z dziejów harcerstwa polskiego na Górnym Śląsku* pod redakcją Krystyny Heskowej-Kwaśniewicz (Katowice 2007), a także autorskie prace Tadeusza Sławka m.in.: *Ujmować. Henry David Thoreau i wspólnota świata* (Katowice 2009) oraz *Nicowanie świata. Zdania z Szekspira* (Katowice 2012). Nie sposób nie wspomnieć w tym miejscu o księdze jubileuszowej ofiarowanej T. Sławkowi przez grono współpracowników i przyjaciół: *Na drogach Tadeusza Sławka* (red. Piotr Bogalecki i in., Katowice 2016), która trafiła do Arcybiskupa bezpośrednio od jubilata, czy pracy Aleksandry Pethe *Ars, fides et ratio. Esej teologiczny?* (Tischner – Pasierb – Szymik) (Siedlce 2012).

Okazją do pozyskiwania najnowszej literatury było uczestnictwo Arcybiskupa w konferencjach lokalnych i ogólnopolskich. Śladami tych spotkań są na przykład prace: *Uwarunkowania*

i wzory marginalizacji społecznej współczesnej młodzieży. Materiały z konferencji z okazji setnej rocznicy urodzin i dwudziestej piątej rocznicy śmierci profesora Jana Konopnickiego (pod red. Władysława Kubika SJ i Bronisława Urbana, (Kraków 2005) oraz Ks. Johannes Schneider – wrocławski działacz społeczny XIX w. i świadek na nowe czasy. *Materiały z konferencji naukowej Wrocław, 24–25 września 2010 r.* (pod red. Grzegorza Straucholda i S. Edyty Sybilli Kołtun SMI, (Wrocław 2013).

Jednak głównymi organizatorami sympozjów i sesji z udziałem arcybiskupa były lokalne placówki naukowe i kulturalne m.in.: Instytut Górnośląski, Muzeum Historii Katowic, Urząd Miasta Katowice oraz Biblioteka Śląska. Imprezom tym często towarzyszyły promocje opublikowanych materiałów konferencyjnych oraz innych wydawnictw tematycznie związanych z programem spotkania⁵⁷. Były to najczęściej pozycje interdyscyplinarne, w większości historyczne, niezbędne w zbiorach teologicznej ksiąznicy. Dzięki hojności Arcybiskupa, pozyskane tą drogą publikacje trafiały do zbiorów Biblioteki Teologicznej, tworząc w ten sposób cenną kolekcję silesiaców.

Serie wydawnicze

Bogactwem w otrzymanej kolekcji są prace wchodzące w skład serii wydawniczych o charakterze regionalnym, ukazujące się cyklicznie dzięki sympozjom organizowanym przez instytucje kultury lub lokalne stowarzyszenia. Jako pokłosie sympozjów organizowanych od 1994 roku przez Wszechnicę Górnośląskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk im. W. Roździeńskiego w Katowicach⁵⁸ ukazało się ponad trzydzieści tytułów książek. Arcybiskup, uczestnicząc regularnie w tych sesjach, otrzymywał pokonferencyjne materiały, które cyklicznie przekazywał bibliotece, wypełniając tym sposobem poważną lukę w badaniach naukowych macierzystego Wydziału. Całość serii dotyczy życia, działalności i twórczości wybitnych osobistości ziemi śląskiej często związanych z pracą dla lokalnego, a także ogólnopolskiego Kościoła⁵⁹.

⁵⁷ Prace te w większości ukazały się w serii: „Katowice w Rocznicy Uzyskania Praw Miejskich” wydawanej pod red. A. BARCIAKA. Są to m.in.: *Katowice w 136 rocznicę uzyskania praw miejskich*. Katowice 2002; *Wkład kościołów i Zakonu Franciszkanów w Kulturę Katowic*. Katowice 2003; *Przemiany struktur społeczno-zawodowych ludności w dziejach Katowic*. Katowice 2004; *Wielokulturowość Katowic*. Katowice 2005; *Katowice w minionej rzeczywistości*. Katowice 2006; *Przemiany protoindustrialne i industrialne jako czynnik miastotwórczy Katowic*. Katowice 2007; *Dzieje medycyny i działalności charytatywnej na terenie Katowic*. Katowice 2008; *Realia życia codziennego w Europie Środkowej ze szczególnym uwzględnieniem Śląska*. Katowice 2011; *Katowice w kulturze pogranicza. Rola Katowic w kulturze i nauce*. Katowice 2012; *Kultura muzyczna Katowic i jej dzieje*. Katowice 2013; *Budownictwo i architektura Katowic*. Katowice 2014; *Katowice w II Rzeczypospolitej*. Katowice 2015

⁵⁸ *Dokumentacja Górnośląskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk im. Walentego Roździeńskiego 1989–1992*. Katowice 1992, Wszechnica Górnośląskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk im. Walentego Roździeńskiego.

⁵⁹ W ramach tej serii ukazały się m.in.: Ks. dr Emil Szramek – *działalność i dzieło* (1994); *Ekologiczny pro-*

Dużym uznaniem środowiska śląskiego cieszą się również, wspomniane już wcześniej Sympozja Piekarskie, które wpisują się w nurt badań interdyscyplinarnych, zwłaszcza że prelegentami są nie tylko uczeni rodzimego Wydziału i śląscy akademicy, ale i badacze z wielu ośrodków naukowych Polski i spoza jej granic. Tematyka tych spotkań oscyluje najczęściej wokół najbardziej aktualnych problemów religijnych, społecznych i kulturalnych regionu śląskiego, a także dotyka spraw ogólnopolskich, aż po zagadnienia Unii Europejskiej. Dorobek edytorski sesji piekarskich kierowany regularnie

Ilustr. 2. Kadr z biblioteki arcybiskupa Damiana Zimonia. Fot. Bartłomiej Kuźnik

blem Górnego Śląska (1995); Ks. Prof. Dr Konstanty Michalski – *życie i działalność* (1996); Prof. Dr Ryszard Gansiniec – *z życia i twórczości* (1997); Ks. Kard. dr August Hlond – *Prymas Polski – działalność i dzieła* (1998); Prof. zw. dr hab. Józef Pieter – *działalność i dzieła* (1999); Prof. zw. dr hab. Rudolf Ranošek – *z życia i twórczości* (2000); *Laureaci Nagrody Nobla urodzeni na Śląsku* (2000); Ks. Kard. August Hlond – *działalność duszpasterska i społeczna w 75 lecie powstania diecezji katowickiej* (2000); *Śląsk w okresie posługi Prymasa Kardynała Stefana Wyszyńskiego* (2001); Wilhelm Szewczyk – *pisarz publicysta Niemcoznawca* (2002); Ks. Biskup Stanisław Adamski – *działalność duszpasterska i społeczna w diecezji katowickiej* (2002); Alina Kowalska: *Z badań nad dziejami języka polskiego na Górnym Śląsku* (2002); Ks. dr Franciszek Blachnicki – *wychowawca młodzieży polskiej* (2003); *Błogosławiony ks. Emil Szramek a współczesność* (2004); Prof. dr hab. Józef Kokot – *twórca nowoczesnego Instytutu Śląskiego w Opolu. Życie i twórczość* (2004); Dr Andrzej Mielęcki, lekarz, humanista, działacz społeczny (2004); *Ksiądz Kardynał Bolesław Kominek. Twórca chrześcijańskich struktur życia społecznego, w 80-lecie powstania diecezji katowickiej* (2005); Karol Stryja – *życie i twórczość* (2005); *Kościół Mariacki w Katowicach. Fakty i ludzie. Cz. 1* (2006); Prof. zw. dr hab. Andrzej Brożek – *życie i twórczość* (2006); Prof. zw. dr hab. Alojzy Melich – *działalność naukowa i społeczna* (2007); Ks. bp dr Herbert Bednorz – *działalność duszpasterska* (2007); Adolf Dygacz – *1914–2004 – życie i działalność* (2007); *Kościół Mariacki w Katowicach. Fakty i ludzie. Cz. 2* (2008); Jan Wypler Śląski – *humanista* (2008); Józef Rymer – *pierwszy władca polskiego Śląska* (2009); *Kościół Mariacki w Katowicach. Fakty i ludzie. Cz. 3* (2009); Edmund Omańczyk – *działacz społeczny i polityczny* (2010); *Kościół Mariacki w Katowicach. Fakty i ludzie. Cz. 4* (2010); *Joseph von Eichendorff w literaturze i muzyce* (2011); Michał Grajek – *sercem Ślązak rodem Wielkopolanin* (2011); *Kościół Mariacki w Katowicach. Fakty i ludzie. Cz. 5* (2012);

przez arcybiskupa do biblioteki wzbogacił księgozbiór o cenną serię wydawniczą⁶⁰, która w 2016 roku obchodziła 25. jubileuszowe wydanie⁶¹.

Księgi jubileuszowe

Sporo miejsca w ofiarowanej kolekcji stanowią księgi jubileuszowe dedykowane biskupom, uczonym teologom i zasłużonym kapłanom, w których najbliżsi współpracownicy, wychowankowie i przyjaciele dedykują jubilatowi najnowsze wyniki badań z uprawianych dyscyplin naukowych. Arcybiskup uczestnicząc w licznych obchodach jubileuszowych zostawał obdarowywany księgami „ku czci”, które po pewnym czasie kierował do zbiorów teologicznej ksiąźnicy, w słusznym przekonaniu, że będą częściej wykorzystane przez środowisko naukowe. Wśród druków dedykowanych biskupom znalazła się m.in.: księga wydana z okazji 50. rocznicy święceń kapłańskich bpa Jana Wieczorka zatytułowana *Euntes docete omnes gentes. Słowo na niedzielę Biskupa Gliwickiego pod redakcją Kazimierza Wolsza* (Gliwice 2008), publikacja pod redakcją naukową Stanisława Jasionka *Mojemu Kościołowi wszystko. Księga jubileuszowa ku czci ks. arcybiskupa Stanisława Nowaka metropolity częstochowskiego z okazji 25. rocznicy sakry biskupiej i posługi pasterskiej w Kościele częstochowskim* (Częstochowa 2009) oraz praca zbiorowa pod redakcją Waldemara Chrostowskiego *Nie wstydzę się Ewangelii. Księga pamiątkowa dla Biskupa Profesora Zbigniewa Kiernikowskiego w 65. rocznicę urodzin* (Warszawa 2011).

W omawianym zbiorze są także opracowania dedykowane uczonym kapłanom, wydawane staraniem uczniów, specjalistów dziedzinowych i przyjaciół jubilata, jako wyraz upamiętnienia ich działalności dydaktycznej i osiągnięć naukowych. Spośród obszernego zestawu monografii pamiątkowych warto wymienić m.in.: *Maius ac divinius. Księga jubileuszowa w 80-lecie urodzin ks. Jana Kruciny* pod redakcją. Waldemara Irka i Herberta Schambecka (Wrocław 2009), a także

⁶⁰ Wykaz publikacji z Sympozjów Naukowych w Piekarach Śląskich od 1992 do 2000 r: Ks. Jan Alojzy Ficek i Piekary Śląskie w XIX wieku. *Działalność religijno-społeczna ks. Jana A. Ficka i rola Piekar jako centrum katolicyzmu społecznego na Górnym Śląsku w XIX wieku* (1992); *Metropolia katowicka – górnośląska. Dziedzictwo historii. Wyzwania wobec przyszłości* (1993); *W trosce o rodzinę* (1994); *Kościół śląski wspólnotą misyjną* (1995); *Pojednanie i sprawiedliwość społeczna* (1996); *Trwałe wartości w zmieniającym się społeczeństwie (W nauczaniu społecznym Jana Pawła II)* (1997); *Religijne inspiracje kultury na Górnym Śląsku* (1998); *Władza jako służba społeczeństwu* (1999); *Kultura i religia u progu III Tysiąclecia* (2000). Od 2001 roku opracowania z sympozjów piekarskich wydawane są przez Urząd Miasta Piekary Śląskie wspólnie z Wydziałem Teologicznym Uniwersytetu Śląskiego, dlatego wszystkie tytuły po konferencji trafiają bezpośrednio do Biblioteki Teologicznej.

⁶¹ B. WARZĄCHOWSKA: *Sprawozdanie z sympozjum Miłosierdzie na peryferiach życia społecznego. 25 lat sympozjów piekarskich (Piekary Śląskie, 28 maja 2016)*. „Śląskie Studia Historyczno-Teologiczne” t. 49, 2016, z. 2, s. 482–484.

dwutomowe dzieło *Więcej szczęścia jest w dawaniu aniżeli w braniu: księga pamiątkowa dla Księdza Profesora Waldemara Chrostowskiego w 60. rocznicę urodzin* pod redakcją Barbary Strzałkowskiej (Warszawa 2011).

Kolejną grupę książek okolicznościowych stanowią publikacje upamiętniające rocznice i wydarzenia jubileuszowe. Są to między innymi *Księga pamiątkowa 25-lecia Apostolstwa Maryjnego w Polsce (1980–2005)* pod redakcją Ewy Pruskiej-Zajdel (Kraków 2006) czy *Księga jubileuszowa z okazji 90-lecia Wydziału Prawa Kanonicznego i Administracji Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II* zredagowana przez zespół pod kierunkiem Antoniego Dębińskiego (Lublin 2008).

Sztuka sakralna i literatura informacyjna

Ciekawy zbiór stanowi sztuka sakralna reprezentowana przez liczne albumy i bogato ilustrowane wydawnictwa. Szczególną uwagę zwraca monumentalne trzytomowe dzieło *Kaplica Sykstyńska* (Warszawa 1991) odnoszące się do sakralnego malarstwa włoskiego Ireny Dibelkovej, *Poutní místa v Čechách* (Praha 2004) – przewodnik po kościołach i zabytkach czeskich, Christiana Parmy *Kościoły i domy Paulinów w Polsce na początku XXI wieku* (Częstochowa 2009), przedstawiające polską architekturę sakralną zgromadzenia zakonnego. Są też dzieła poświęcone książkom i bibliotekom, jak na przykład pięknie wydane facsimile *Codex Aureus Gnesnensis*, przygotowane przez Wydawnictwo Arkady w Warszawie, na podstawie oryginału z Biblioteki Kapiitulnej w Gnieźnie (Warszawa 1988), czy *Katalog inkunabułów Biblioteki Wyższego Seminarium Duchownego Metropolii Warmińskiej „Hosianum” w Olsztynie* (Olsztyn 2007) opracowany przez Jana Obląka, Zoję Jaroszewicz-Pierśławcew, Juliana Wojtkowskiego.

Ważne miejsce w kolekcji zajmuje literatura informacyjna, na którą składają się encyklopedie, słowniki, bibliografie, informatory i przewodniki. W tym miejscu warto odnotować Andrzeja Kunerta *Słownik biograficzny konspiracji warszawskiej 1939–1944* (Warszawa 1987), czy Renaty Hryń-Kuśmierk i Zu-

Ilustr. 3. Książki w bibliotece arcybiskupa Damiana Zimonia. Fot. Bartłomiej Kuźnik

zanny Śliwy *Encyklopedia tradycji polskich* (Poznań 1998) oraz *Informator. Bezrobocie, przemoc w rodzinie, uzależnienia, niepełnosprawność, bezdomność, powrót z zakładu karnego, telefony zaufania*, wydany w 2008 roku przez Rybnickie Centrum Edukacji Zawodowej.

Dedykacje

Szczególłą wartość kolekcji stanowią dedykacje, zwłaszcza rękopiśmienne, zamieszczone w książkach, które są interesującym źródłem do badań bibliofilskich i historycznych. W wielu przypadkach są to wpisy autorskie, które w dowód uznania i szacunku, a często w formie zwykłego podziękowania za doznane dobro, kierowano na ręce arcybiskupa. Wpisy oraz autografy nakreślone ręką autora świadczą o pewnej zażyłości darczyńcy i obdarowanego, są też wyrazem wzajemnych relacji, odniesień, kontaktów. Tak można odczytać wpis w pracy ks. Janusza Tarnowskiego *Kto pyta – nie błądzi w Kościele – w szkole – w rodzinie. Rok. A.* (Toruń 1995): „Czcigodnemu i Drogiemu Księdzu Arcybiskupowi dr Damianowi Zimoniowi ciesząc się, że jestem związany od 25-ciu lat z Jego Archidiecezją gotów do dalszej służby ks. Janusz Tarnowski, Warszawa–Katowice Okres Wielkanocny 1997” oraz Czesława Głombika w autorskiej pracy *Eucken i milczenie czasu. Z historii polskich odczytań filozofa noblisty* (Katowice 2015) z wpisem: „J.E. arcybiskupowi dr. Damianowi Zimoniowi z szacunkiem i wdzięcznością za zrozumienie potrzeb i tradycji kultury Śląska Czesław Katowice, 8, IV. 2016”. Są również krótkie wpisy dokonane ręką autora, m.in. ks. Piotra Ryguły: „Księdzu Arcybiskupowi z wyrazami szacunku ks. Piotr Ryguła Boże Narodzenie 2009” w publikacji: *Wolność religijna w Hiszpanii na tle przemian społeczno-politycznych w latach 1931–1992* (Katowice 2009) oraz autora i bohatera książki: „Dla Księdza Arcybiskupa Damiana Zimonia Zuzanna Kurtyka, Adam Sosnowski”, zamieszczone w wydawnictwie o charakterze albumowym przygotowanym przez Adama Sosnowskiego i zatytułowanym: *Zuzanna Kurtyka. Su-mienie i polityka*. Kraków 2011.

Spośród licznych dedykacji nie zabrakło tych z najbliższego otoczenia, składanych przez przedstawicieli świata nauki, a zwłaszcza reprezentujących środowisko teologiczne. Są to głównie prace monograficzne ofiarowane przez samych autorów. W tym miejscu warto przywołać dołączoną dedykację, do książki: Rajmunda Hankego *Silesia cantat. Dzieje polskiego śpiewactwa kościelnego na Śląsku* (Katowice 1996), wydaną przez Muzeum Śląskie z wpisem: „Jego Ekszellen-cji Księdzu Arcybiskupowi dr. Damianowi Zimoniowi Metropolicie Katowickiemu ze słowami szczerzej wdzięczności za opiekę nad śląskim społecznym ruchem muzycznym i za wyróżnianie go w życiu Kościoła Rajmund Hanke Katowice, dn. 15 IV 2008”.

Wśród ofiarowanych autorskich prac znalazły się i takie publikacje, które wykraczają daleko poza tematykę kościelną, np. monografia pracownika naukowego Akademii Ekonomicznej w Katowicach Jana Wojtyły *Instrumenty polityki racjonalnego zatrudnienia. Zagadnienia społecz-*

ne, ekonomiczne i prawne (Katowice 1986), z dedykacją: „Drogiemu Księdzu Biskupowi Damiano-wi Zimoniowi z wyrazami wdzięczności prosi o przyjęcie tej pracy autor. Katowice 9 maja 1989”, czy rozprawa pracownika tej samej uczelni Zbigniewa Łabno: *Finansowe aspekty cywilnoprawnej ochrony środowiska (na przykładzie przepisów o ochronie powietrza atmosferycznego)* (Katowice 1987), również z dedykacją: „Jego Ekscelencji X. Bp. Dr Damianowi Zimoniowi z prośbą o łaskawe przyjęcie Zbigniew Łabno, Katowice 26 III 1987 r.”

Znaczna część dedykacji znalazła się w wartościowych i niejednokrotnie unikatowych pozycjach ofiarowanych Arcybiskupowi jako wyraz wdzięczności i pamięci. Wartość tych prac rośnie nie tylko ze względu na samo dzieło i autora, ale dodatkowo na darczyńcę i obdarowanego. Do takich dokumentów należy dzieło: *Klucze Królestwa. Zmagania o zwierzchnictwo nad światem pomiędzy Janem Pawłem II, Michailem Gorbaczowem i kapitalistycznym Zachodem* autorstwa Malachi Martin w tłumaczeniu Jerzego Brzezińskiego (Komorów 2010). Obszerne go wpisu o treści: „Dla Abp. Damiana Zimonia za powołanie naszego Domu A K.L. N.P.N.M.P. w 30-tą rocznicę. 8. grudnia 2015 r. Święto patronalne dlatego prosimy o odprawienie w naszym kościele N.P.N.M.P. i św. M.M. Kolbe w Janowie Miejskim w Mysłowicach Mszy Świętej. W Imieniu Domu A K.L. Senior Józef Zajkowski, M-ce 12.11. 2015 r.” dokonał darczyńca. Pod wpisem widnieje okrągła pieczęć „Archikonfraternia Literacka Warszawa” z wizerunkiem Maryi Niepokalanej.

Zakończenie

Dzięki arcybiskupowi i Jego trosce o bibliotekę, została nawiązana współpraca z Wydawnictwem św. Jacka i przez lata otrzymywane były z tej oficyny w postaci tzw. gratisów wszystkie ukazujące się tam bieżące tytuły. Niektóre publikacje trafiały do biblioteki w wielu egzemplarzach, dzięki czemu można było je przekazać do innych bibliotek w ramach wymiany międzybibliotecznej, zyskując w zamian poszukiwane pozycje. Regularnie prowadzona wymiana międzybiblioteczna jest także promocją prac naukowych i działalności duszpasterskiej środowiska śląskiego.

Niemale znaczenie dla pozyskanego księgozbioru miały również Kiermasze Wydawców Katolickich organizowane w latach 2005–2014 na Wydziale Teologicznym przez Wydawnictwo św. Jacka. Dzięki ofiarności Wielkiego Kanclerza Wydziału, biblioteka mogła zaopatrzyć się w nowości literatury teologicznej, uzupełnić brakujące pozycje oraz zamówić te tytuły, które w przyszłości ukażą się na rynku księgarskim⁶².

Z rozmów prowadzonych z arcybiskupem wynika, że nigdy nie rozstaje się z książką, a umiowanie jej było i jest szczególnym rysem Jego charakteru. Pasja czytania, a często wręcz studiowa-

⁶² B. WARZĄCHOWSKA: *Wystawy, kiermasze, targi – książki do nas czy my do książek*. „FIDES – Biuletyn Bibliotek Kościelnych. 2004, nr 1–2, s. 91.

nia i zgłębiania wielu zagadnień, ani na moment nie opuszcza Jego zapału w dociekaniu skomplikowanych problemów historycznych, filozoficznych i etycznych. Arcybiskup wyraża nieukrywaną wdzięczność, kiedy najnowsze pozycje historyczne, filozoficzne, teologiczne, czy socjologiczne docierają do jego rąk i może się na bieżąco z nimi zapoznać. W wielu pracach i wypowiedziach śląskiego Pasterza rzuca się w oczy erudycja i czytanie, które umiejętnie wykorzystuje sytuacyjnie, przywołując cenne fragmenty z przeczytanej literatury. „Kto uważnie słucha jego kazań zapewne zauważył, że często cytuje poezję. Nie tylko tę klasyczną, znaną ze szkoły, ale również utwory współczesnych autorów”⁶³.

Zgromadzona dotychczas kolekcja wymaga rzetelnej analizy i wnikliwego opracowania, zwłaszcza że z każdym rokiem przybywają kolejne zestawy tytułów, a często bogate zespoły tematyczne. Otrzymany zbiór stanowi obszerne pole badawcze dla obecnych i przyszłych pastorałistów, liturgistów, historyków i bibliologów. Warto zaznaczyć, że w domowej bibliotece arcybiskupa znajduje się jeszcze sporo książek i czasopism, które systematycznie wzbogacają Bibliotekę Teologiczną, a każda z przekazanych pozycji jest natychmiast opracowywana i włączana do całego zasobu. Wzorem innych darczyńców również książki z daru Arcybiskupa są oznaczane pieczęcią „EX LIBRIS Abp Damian Zimoń Dar dla Biblioteki Teologicznej zbioru kościelnego”⁶⁴. Ten znak własnościowy będzie identyfikował całą kolekcję i wyróżniał ją spośród bogatego zasobu Biblioteki Teologicznej.

Bibliografia

- BIELA A.: *Przedmowa*. W: D. ZIMOŃ: *Drogą Kościoła jest człowiek. Kościół katowicki wobec problemów społecznych w latach 1985–1995*. Katowice 1995, s. 7.
- Ciągle tonę i chwytam Jezusa. Z abp. Damianem Zimoniem rozmawiają A. Petrowa-Wasilewicz i ks. J. Szymik*. Katowice 2002.
- CICHY S.: *Przedmowa*. W: D. ZIMOŃ. *Uczestnictwo wiernych we Mszy świętej na ziemiach polskich w XIX wieku w świetle modlitewników i podręczników liturgicznych. Studium historyczno-liturgiczne*. Katowice 2008, s. 5–6.
- CZAKAŃSKI T.: *Działalność naukowa Wyższego Śląskiego Seminarium Duchownego w latach 1980–1985*. „Śląskie Studia Historyczno-Teologiczne” t. 27/28, 1994–1995, s. 239–271.
- Głosimy Chrystusa ukrzyżowanego. W 25. rocznicę sakry biskupiej Metropolity Katowickiego abp. Damiana Zimonia*. Katowice 2010.

⁶³ *Głosimy Chrystusa ukrzyżowanego...*, s. 120.

⁶⁴ W Bibliotece Teologicznej znajdują się książki, których właścicielem jest Kuria Metropolitalna i Uniwersytet Śląski. Dar Księdza Arcybiskupa jest własnością Kurii Metropolitalnej.

- HESKA-KWAŚNIEWICZ K.: *Głos w dyskusji o obecności teologii*. „Gazeta Uniwersytecka. Miesięcznik Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach” 1999, nr 1, s. 2.
- JANECZEK J.: *Wstęp*. W: *Archiepiscopus Damianus Zimoń doctor honoris causa Universitatis Silesiae Cato-viciensis*. Katowice 2007, s. 7–11.
- MYSZOR W.: *Vobis Episcopus*. W: *Vobis Episcopus Vobiscum Christianus. Księga Jubileuszowa dedykowana Księdzu Arcybiskupowi Damianowi Zimoniowi w dwudziestolecie posługi biskupiej w archidiecezji kato-wickiej oraz w siedemdziesiątą rocznicę Urodzin*. Red. W. MYSZOR, A. MALINA. Katowice 2004, s. 7–8.
- OLSZAR. H.: *Działalność Duszpasterska Bibliotekarzy w Katowicach*. W: *Duszpasterstwo Bibliotekarzy W służbie człowieka i książki*. Pod red. J. MALICKIEGO, H. OLSZARA, B. WARZĄCHOWSKIEJ. Katowi-ce 2014, s. 17–26.
- OLSZOWSKI G.: *Bibliografia księdza arcybiskupa Damiana Zimonia metropolity katowickiego od objęcia urzędu biskupa katowickiego do końca 2009 roku*. W: *Praedicamus Christum Crucifixum. Słowo Boże w liturgii Kościoła. Księga Jubileuszowa dedykowana Księdzu Arcybiskupowi Damianowi Zimoniowi metropolicie Katowickiemu w 25. rocznicę święceń kapłańskich*. Red. nauk. A. ŻĄDŁO. W 10-lecie ist-nienia Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Katowice 2010, s. 8–95.
- OLSZOWSKI G.: *Bibliografia księdza arcybiskupa dra Damiana Zimonia*. W: *Vobis Episcopus Vobiscum Chri-stianus. Księga Jubileuszowa dedykowana Księdzu Arcybiskupowi Damianowi Zimoniowi w dwudzie-stolecie posługi biskupiej w archidiecezji katowickiej oraz w siedemdziesiątą rocznicę Urodzin*. Red. W. MYSZOR, A. MALINA. Katowice 2004, s. 329–373.
- SPYRA M.: [Wstęp]. W: *Lux ex Silesia. Światło ze Śląska*. Pod red. M. SPYRY i in. Katowice 2003, s. 4–6.
- SUCHOŃ A., ŁASZCZUK P., SALIKOWIE D. i S.: *Od wikarego do biskupa. Ks. Damian Zimoń w parafii Niepo-kananego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny w Katowicach (1967–1969; 1975–1985)*. Katowice 2007.
- ŚWIERCZEK J.: *Wychowawcy seminarystów*. W: *Wyższe Śląskie Seminarium Duchowne 1924–2004*. Red. J. KUP-ny. Katowice 2004, s. 507–516.
- Uchwała Senatu Uniwersytetu Śląskiego z 7.11.2000 r. w sprawie utworzenia Wydziału Teologicznego*. W: *Informator Wydziału Teologicznego na rok akademicki 2001/2002*. Oprac. L. SZEWCZYK, K. SOSNA. Katowice 2002, s. 10–11.
- WARZĄCHOWSKA B.: *Księgozbiory śląskich kapłanów w Bibliotece Teologicznej Uniwersytetu Śląskiego w Kato-wicach*. W: *Z życia książki: ochrona i konserwacja zbiorów bibliotecznych oraz konteksty*. Praca dedy-kowana Profesorowi Leonardowi Ogiermanowi. Pod red. A. TOKARSKIEJ. Katowice 2015, s. 280–301.
- WARZĄCHOWSKA B.: *Sprawozdanie z sympozjum Miłosierdzie na peryferiach życia społecznego. 25 lat sym-pozjów piekarskich (Piekary Śląskie, 28 maja 2016)*. „Śląskie Studia Historyczno-Teologiczne” t. 49, 2016, z. 2, s. 482–484.
- WARZĄCHOWSKA B.: *Wystawy, kiermasze, targi – książki do nas czy my do książek*. „FIDES – Biuletyn Bi-bliotek Kościelnych” 2004, nr 1–2, s. 86–92.
- WILCZEK P.: *Uchwała Rady Wydziału Filologicznego z dnia 19 czerwca 2007 roku w sprawie wystąpienia o nadanie ks. abp. dr. Damianowi Zimoniowi tytułu doktora honoris causa Uniwersytetu Śląskiego*.

- W: *Arciepiscopus Damianus Zimoń doctor honoris causa Universitatis Silesiae Catoviciensis*. Katowice 2007, s. 15–19.
- ZIMOŃ D.: Aktualizacja zbawienia przez kościół. „Biblioteka Kaznodziejska” 1973, nr 3/4, s. 135–138.
- ZIMOŃ D.: Dekret. W: *Duszpasterstwo Bibliotekarzy. W służbie człowieka i książki*. Pod red. J. MALICKIEGO, H. OLSZARA, B. WARZĄCHOWSKIEJ. Katowice 2014, s. 12.
- ZIMOŃ D.: *Nowa Ewangelizacja w Polsce*. „Z tej ziemi. Śląski kalendarz katolicki na rok 1993”. Katowice 1992, s. 42–44.
- ZIMOŃ D.: *Pochylmy się nad bezrobociem*. Katowice 2002.
- ZIMOŃ D.: Przedmowa. W: *Duszpasterstwo Bibliotekarzy W służbie człowieka i książki*. Pod red. J. MALICKIEGO, H. OLSZARA, B. WARZĄCHOWSKIEJ. Katowice 2014, s. 7.
- ZIMOŃ D.: Słowo wstępne. W: *Kościół a Uniwersytet. Materiały z Sympozjum 23 listopada 2002 r.* Katowice 2002, s. 5–6.
- ZIMOŃ D.: *Specyfika duszpasterstwa śląskiego*. „Z tej ziemi. Śląski kalendarz katolicki na rok 1995” 1994, s. 46–51.
- ZIMOŃ D.: Streszczenie dyskusji podczas sympozjum „Biblia i literatura”. „Ruch Biblijno-Liturgiczny” 1971, nr 2/3, s. 148–150.
- ZIMOŃ D.: Środki społecznego przekazu myśli w seminarium duchownym. „Śląskie Studia Historyczno-Teologiczne” t. 4, 1971, s. 337–342.
- ZIMOŃ D.: *Teologia uniwersytecka na Górnym Śląsku*. W: *Valeat aequitas. Księga pamiątkowa ofiarowana Księdzu Profesorowi Remigiuszowi Sobańskiemu*. Pod red. M. PAZDANA. Katowice 2000, s. 519–530.
- ZIMOŃ D.: *W Jego ranach jest nasze zbawienie*. Katowice 1999.
- ZIMOŃ D.: *Wspomnienie...* W: *Wyższe Śląskie Seminarium Duchowne 1924–2004*. Red. J. KUPNY. Katowice 2004, s. 345–356.
- ZIMOŃ D.: *Z przemówienia księdza proboszcza Damiana Zimonia na zakończenie roku 1977 w parafii Mariackiej*. W: A. SUCHOŃ, P. ŁASZCZUK, D. i S. SALIKOWIE: *Od wikarego do biskupa. Ks. Damian Zimoń w parafii Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny w Katowicach (1967–1969; 1975–1985)*. Katowice 2007, s. 6–7.

Streszczenie

Damian Zimoń był ordynariuszem diecezji katowickiej i wielkim kanclerzem Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Arcybiskup od lat regularnie przyczynia się do powiększania zasobu kościelnej ksiąźnicy o darowane książki. Publikacje przekazywane przez D. Zimonia dotyczą historii Kościoła, historii Śląska oraz nauki społecznej Kościoła. Wśród podarowanych książek w wielu pozycjach są dedykacje i wpisy od ludzi kultury i nauki środowiska śląskiego. Gromadzona literatura służyła przez lata ordynariuszowi do codziennej posługi pasterskiej oraz do pogłębiania zainteresowań historycznych i pasji literackich. Przekazana do Biblioteki Teologicznej kolekcja będzie dostępna dla pracowników naukowych, studentów i całej społeczności akademickiej.

Słowa kluczowe:

Ks. abp Damian Zimoń, księgozbiory kapłańskie, dedykacje, *silesiaca*, nauka społeczna Kościoła, historia Śląska, historia Kościoła, sztuka sakralna, księgi jubileuszowe, serie wydawnicze, literatura zagraniczna

Summary

Archbishop Damian Zimoń and his donations to the Theological Library

Damian Zimoń was the Ordinary of the Diocese of Katowice and the Great Chancellor of the Faculty of Theology of the University of Silesia in Katowice. For many years the archbishop has regularly supported the expansion of ecclesiastical library collections through large donations of books. Donated publications deal with the history of the Church, the history of Silesia and the Church's social teaching. Many copies are provided with dedications and inscriptions from Silesian people of culture and science. Over the years the collected literature served the Ordinary to his daily pastoral ministry and to deepen his historical interests and literary passions as well. Delivered to the Theological Library, the collection will be available to academics, students and the entire academic community.

Keywords:

Archbishop Damian Zimoń, priests' collections, dedications, *silesiaca*, Church's social teaching, history of Silesia, history of the Church, sacred art, jubilee books, series, foreign literature

